

SARDAR PATEL UNIVERSITY**M.A. Examination 4th Semester (CBCS) Sanskrit****Tuesday, Date: 26-03-2019, Time: 02:00 P.M. to 05:00 P.M.****PA04ESAN21 Ethics: Yajnavalkyasmṛiti (Vyavahara Adhyaya) & Arthsangraha of Laugakshi Bhaskara (Vidhiparyantam)****Total Marks:-70****પ્રશ્ન-૧ બહુવિકલ્પીય પ્રશ્નો (બધા ફરજિયાત)****(૧૦)**

૧. યાજ્ઞવલ્ક્યસ્મૃતિનો સંબંધ નીચેનામાંથી કોની સાથે છે?
(અ) શુલ્બસૂત્રો (બ) શ્રૌતસૂત્રો (ક) ગૃહ્યસૂત્રો (ડ) ધર્મસૂત્રો
૨. યાજ્ઞવલ્ક્યસ્મૃતિના વ્યવહારાધ્યાયના ચતુર્થ પ્રકરણનું નામ છે.
(અ) સાક્ષી પ્રકરણ (બ) સાધારણવ્યવહારમાતૃકા
(ક) ઉપનિધિ પ્રકરણ (ડ) લેખ્ય પ્રકરણ
૩. વ્યવહારાધ્યાયમાં કુલ કેટલા પ્રકરણો છે?
(અ) ૧૩ (બ) ૧૪ (ક) ૧૫ (ડ) ૨૫
૪. પ્રત્યભિયોગની ચર્ચા કયા પ્રકરણમાં છે?
(અ) અસાધારણવ્યવહારમાતૃકામાં (બ) ઉપનિધિ પ્રકરણમાં
(ક) દિવ્ય પ્રકરણમાં (ડ) સીમાવિવાદ પ્રકરણમાં
૫. ચોરને પકડવાના ઉપાય કયા પ્રકરણમાં બતાવ્યા છે?
(અ) દંડપારુષ્ય પ્રકરણમાં (બ) વેતનદાન પ્રકરણમાં
(ક) સ્તેય પ્રકરણમાં (ડ) સાહસ પ્રકરણમાં
૬. મીમાંસાના પ્રસિદ્ધ આચાર્ય છે-
(અ) પાણિનિ (બ) જૈમિનિ (ક) કણાદ (ડ) ગૌતમ
૭. નીચેનામાંથી કોનો સંબંધ ધર્મના લક્ષણ સાથે નથી?
(અ) વેદપ્રતિપાદ્યઃ (બ) પ્રયોજનવત્ (ક) ધર્મપ્રતિપાદ્યઃ (ડ) અર્થઃ
૮. ભાવયિતુઃ અર્થાત્ કિમ્?
(અ) આયોજકસ્ય (બ) પ્રયોજકસ્ય (ક) સંયોજકસ્ય (ડ) ઉદ્ઘાટકસ્ય
૯. 'લિङ्' અંશથી કઈ ભાવનાનો બોધ થાય?
(અ) આર્થો (બ) શાબ્દી (ક) આર્થો શાબ્દી ચ(ડ) એકમપિ ન
૧૦. અપૌરુષ્યં વાક્યં
(અ) પુરાણમ્ (બ) ધર્મશાસ્ત્રમ્ (ક) વેદઃ (ડ) મીમાંસા

પ્રશ્ન-૨ ધર્મશાસ્ત્રના ઉદ્ભવ અને વિકાસની ચર્ચા કરો.**(૧૪)**

અથવા

પ્રશ્ન-૨ યાજ્ઞવલ્ક્યસ્મૃતિનો પરિચય આપી તેનું વિષયવસ્તુ જણાવો.**(૧૦)**

પ્રશ્ન-૩ (અ) કોઈપણ બે શ્લોકો સાનુવાદ સમજાવો.

(૦૬)

૧. પ્રમાણં લિખિતં ભુક્તિઃ સાક્ષિણશ્ચેતિ કીર્તિતમ્ ।
 एषामन्यतमाभावे दिव्यान्यतममुच्यते॥
૨. દ્વૈધે બહૂનાં વચનં સમેષુ ગુણિનાં તથા ।
 गुणिद्वैधे तु वचनं ग्राह्यं ये गुणवत्तमाः।
૩. દુર્ભિક્ષે ધર્મકાર્યે ચ વ્યાધૌ સંપ્રતિરોધકે ।
 गृहीतं स्त्रीधनं भर्ता न स्त्रियै दातुमर्हति॥
૪. ગૃહીતમૂલ્યં યઃ પણ્યં ક્રેતુર્નૈવ પ્રયચ્છતિ ।
 सोदयं तस्य दाप्योऽसौ दिग्गमं वा दिगागते॥

પ્રશ્ન-૩(બ) કોઈપણ બે ટૂંકનોંધ લખો.

(૧૦)

૧. દાવો તપાસવાની રીત
૨. દળપારૂપ્યપ્રકરણમ્
૩. લેખ્યપ્રકરણમ્
૪. સીમાવિવાદપ્રકરણમ્

પ્રશ્ન-૪ મીમાંસાશાસ્ત્રનો સવિસ્તાર પરિચય આપો.

(૧૪)

અથવા

પ્રશ્ન-૪ લોગાક્ષિભાસ્કરના જીવન, સમય અને કવન અંગે વિસ્તારથી નોંધ લખો.

પ્રશ્ન-૫ (અ) ગમે તે બે સાનુવાદ સમજાવો.

(૦૬)

૧. સ્વાધ્યાયોઽધ્યેતવ્ય ઇત્યધ્યયનવિધૌ તદધ્યયનસ્યાર્થજ્ઞાનરૂપદૃષ્ટાર્થકત્વેન વ્યવસ્થાપનાત્ ।
 तथा च वेदाध्ययनान्तरं यतोऽर्थज्ञानरूपदृष्टार्थकं तदध्ययनमतो हेतोर्धर्मस्य वेदर्थस्य जिज्ञासा कर्तव्येति शेषः।
૨. સ ચ યાગાદિ‘યજેતસ્વર્ગકામ’ ઇત્યાદિવાક્યેન સ્વર્ગમુદ્દિશ્ય પુરુષં પ્રતિ વિધીયતે । તથાહિ યજેતેત્યત્રાસ્ત્યંશદ્વયં યજિધાતુઃ પ્રત્યયશ્ચ ।
૩. પ્રયોજનેચ્છાજનિતક્રિયાવિષયવ્યાપાર આર્થીભાવના । સા ચાખ્યાતત્ત્વાંશેનોચ્યતે । આખ્યાત-સામાન્યસ્ય વ્યાપારવાચિત્વાત્ ।
૪. એતસ્ય વિધેઃ (વિનિયોગવિધેઃ) સહકારિભૂતાનિ ષટ્ પ્રમાણાનિ । શ્રુતિ- લિંગ-વાક્ય-પ્રકરણ-સ્થાન-સમાખ્યારૂપાણિ ।

પ્રશ્ન-૫ (બ) ગમે તે બે ટૂંકનોંધ લખો.

(૧૦)

૧. અર્થસંગ્રહમાં તન્ત્રારમ્ભકસૂત્રાવતરણમ્ ।	૨. વેદનું ધર્મપ્રતિપાદકત્વ
૩. શાબ્દીભાવના	૪. વિધિ અને તેના પ્રકારો